

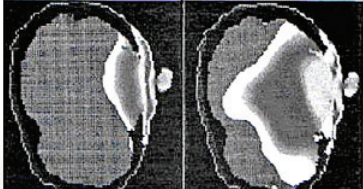
STRÁLING

- Strálingar frá trádleysari útgerð kunnu elva til krabbamein.
- Børn upptaka stærri nögdir av stráling enn vaksin, tí tey eru minni og hava tynri beinagrind.
- Talið av teimum, ið hava krabbamein í heilanum, er vaksið við 21 prosentum seinastu 10 árin í USA, og summir læknar meta orsøkina vera øktu fartelefónnýtsluna.

- Bretskir myndugleikar søgdu í 2012, at samanhangurin millum trivnað í skúlunum – harundir økta talið av ADHD sjúklingum – og nýtslu av trádleysari útgerð er staðfestur, og viðmældi, at børn undir 14 ár ikki sluppu framat trádleysari tøkni.
- Umfatandi kanning gjørd av University of Exeter í 2014 vísir, at sáðgóðskan hjá monnum versnar av fartelefónstráling.

KELDUR: RADIOCOVER.DK / SCIENCEDIRECT.COM O.A.

Fartelefón stráling gjøgnum brúkarans høvd:

VAKSIN

BARN 5 ÁR

Visti tú?

Børn upptaka stærri nögdir av stráling enn vaksin

LÓGARVERKIÐ

- Evropatingið mælti í 2009 til betri upplýsing um heilsuvandar orsakað av strálingini, sum nýmótans tøkni viðførir, og at ansað varð serstakliga eftir heilsuni hjá børnum og ungum í hesum sambandi.
- Í 2007 fráráddu týskir myndugleikar nýtslu av trádleysum interneti í skúlum og ansingarstovnum, og tað sama gjørdur russiskir myndugleikar í 2012.

- Í fleiri kanadiskum skúlum er trádleysa internetið tikið burtur.
- Í Belgia er tað forboðið at marknaðarføra og selja fartelefónir til børn undir sjei ár orsaka av, at øll hjáárin av fartelefónnýtslu enn ikki eru staðfest til fulnar.

KELDUR: RADIOCOVER.DK / EUROPAPARL.EUROPA.EU

App til foreldur

Hóast nýggja tøkni hefur elvt til høvuðbrýggj hjá summum foreldrum, so hefur sama tøkni eisini nøkur boð uppá, hvussu foreldur skulu halda eitt vakið eyga við ferðsluni hjá børnum á netinum.

Tað er nóg ein kann gera fyri at fáa sitt barn at leggja tøkniligu leikirnar frá sær. Millum annað ber til at fáa sær eitt app. Her er eitt yvirlit yvir nøkur tøknilig amboð, sum eru til taks hjá foreldrum.

BARBARA@SOSIALURIN.FO

»PARENTAL TIMELOCK«

Setur avmarkaða tíð á dagligu nýtsluna

Við hesum kanst tú:

- Seta eitt mark fyri, hvussu nóg barn títt kann nýta sína snildtelefon og teldil um dagin.
- Barn títt kann byrja og steðga klokkan á appinum nær sum helst, so øll spælitíðin ikki skal nýtast í einum.
- Tá ið tíðin er farin verður spælið órógvað, so barnið leggur frá sær.
- Appið koyrir av sær sjálvum, og verður klokkan sett av nýggjum hvønn dag.

Hetta appið er tó bert til Apple vørur, iOS, og kostar 7 krónur í AppStore.

»NETNANNY«

Avmarkar hvørjar síður barnið kann vitja

Við hesum kanst tú:

- Avmarkað atgongdina til síður sum vísa pornografiskt tilfar, naknar kroppar, undirklæði, fosturtøkur, deyða og annað.
- Tú gert sjálv/ur av hvussu nóg skal avmarkast.
- Tú fært boð, tá barnið hjá tær hefur tikið niður eitt nýtt app.
- Tú kanst eisini innstilla appið soleiðis, at einki annað app riggar á útgerðini hjá barninum, uttan tína góðkenning.

Hetta appið er til Android og iOS og kostar áleið 32 krónur.

»MY MOBILE WATCHDOG«

Gevur tær óavmarkaða atgongd

Við hesum kanst tú:

- Síggja smsboð/boð, telefonlistan, myndir og alt annað tilfar hjá barninum.
- Góðkenna ella avvísar niðurtikin app.
- Nýta GPS til at vita hvar títt barn er statt.
- Hetta appið hefur nógvar sneytifunktióinir, men appið goymir ikki sínar eginleikar, tí barnið sær nær foreldrini gera nýtslu av appinum.

Hetta appið er til Android og iOS, og neyðugt er at rinda eitt mánaðargjald fyri nýtsluna.

Góð ráð til foreldur frá Dátueftirlitum

Dátueftirlitið hefur nøkur góð ráð til foreldur, sum ynskja at ansa eftir hvat børn teirra gera á netinum. Millum annað sigur Dátueftirlitið:

»Sum foreldur hefur tað týdning at hava áhuga fyri, hvat børnini gera, tá tey eru á netinum og tosa við tey um tað. Tosa við tey, um at tey hava ábyrgdina av tí, tey hava lagt út á internetið, eins og blaðstjórar hava ábyrgdina av tí, sum verður skrivað í bløðunum. Tað hefur stóran týdning at tey hugsa seg væl um, hvørja ferð tey skriva um seg sjálvi ella onnur í kjatti, bloggum, heimasíðum og øðrum á netinum. Sama er galdandi fyri myndir. Tað er altíð ein góður skikkur at fáa samtykki frá tí, sum er á myndini, áðrenn hon verður lögð á netið. Ofta

er hetta eisini eitt lógarkrav. Persónsvernd á netinum snýr seg í stóran mun um at finna óskrivaðar reglur fyri góðum fólaskikki. Vit lúra ikki gjøgnum lyklarhol, vit lata ikki brøv upp hjá øðrum o.s.v., og á sama hátt hefur tað stóran týdning at hugsa seg

væl um á netinum. Tað er ov seint at angra, tá trýst er á enter.« Hetta skrivar Dátueftirlitið á heimasíðu síni.

■ Les meira um børn og tøkni á heimasíðuni dat.fo